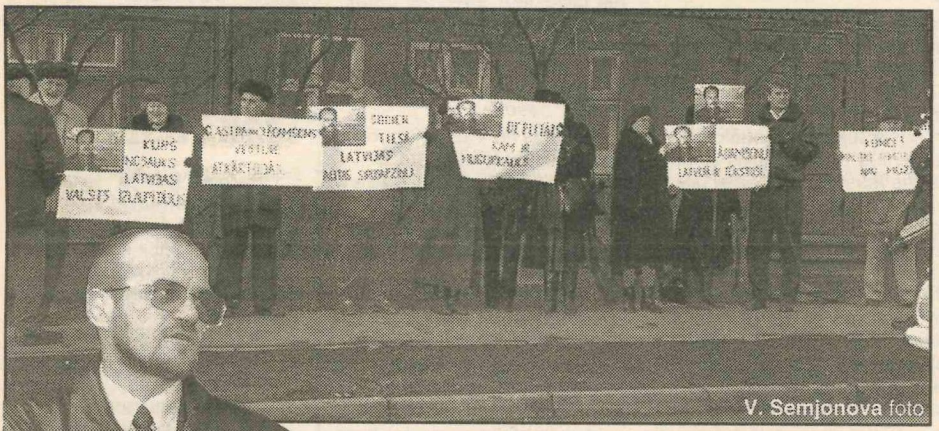
Ādamsonu sver un mēra

V. Semjonova foto

Rīgas Zemgales priekšpilsētas tiesā izskata lietu par Saeimas deputāta Jāņa Ādamsona piederību VDK. Tiesas spriedums tiek gaidīts gandrīz divus gadus.

Pie tiesas ēkas jau labu laiku iepriekš pulcējās Ādamsona *fanu* bariņš, kuri turēja plakātus, piemēram, "Jānis Ādamsons — deputāts, kuram ir mugurkauls". Pārcentīgie draugi Ādamsonu pielīdzināja Gunāram Astram. Kad pieripoja deputāta "Suzuki" džips, viņu ielenca ne tikai žurnālisti, bet arī līdzjutēji, kuri solījās "turēt īkšķus". Daži no piketa dalībniekiem bija pārliecināti, ka šī tiesa varētu būt arī politisks pasūtījums:

— Ādamsona kungs ir viens no tiem deputātiem, kas grib darīt visu, lai mūsu tauta varētu labāk strādāt un dzīvot, bet ir kāds, kas viņam traucē. Ādamsonam ir jāatskaitās to vēlētāju priekšā, kuri viņu ir ievēlējuši, un mums nav kauns par to, kā viņš strādā. Bet, ja Ģenerālprokuratūra nepilda likumus, tad tā nekam neder.

Sākoties tiesas sēdei, Ādamsona advokāts Vairis Reinholds lūdza lietu nemaz neuzsākt, jo, pēc viņa domām, tā esot ierosināta nelikumīgi. Proti, likums aizliedzot saņemt deputāta mandātu tādam cilvēkam, kurš darbojies bijušās LPSR VDK, savukārt Ādamsons apsūdzēts par saistību ar PSRS VDK, kurā esot darbojies dienesta laikā Tālajos Austrumos, un prasība pret viņu neesot izvirzīta likumīgi. Tiesa advokāta lūgumu noraidīja.

Vienīgais nozīmīgais dokuments, kas tika pievienots lietai, bija no Krievijas iestādēm atsūtīta ar zīmogiem apstiprināta izziņa, kas apliecināja, ka robežsardzes sarakstos Jānis Ādamsons kā PSRS VDK darbinieks nav minēts.

Ādamsons iesniedza šo dokumentu tiesai, neaizmirstot uzsvērt prokuratūras kūtrumu, jo tā neesot pacentusies pārbaudīt daudzus no viņa ieteiktajiem dokumentiem, kas skaidri pierādītu deputāta nevainību. Ģenerālprokuratūra vispār darbojusies tendenciozi un neesot vēlējusies šo lietu izmeklēt objektīvi.

— Pats prokurors Kudriņickis nezināja, ka viņa darbā ir iejaucies cits prokurors, Oļģerts Šabansks, un daļa no lietas materiāliem ir parakstīta ar viņa vārdu. Taču tie netiek minēti. Tas norāda uz to, ka lieta ir safabricēta. Turklāt studenta Džeriņa (lieta pret Ādamsonu tika ierosināta pēc LU studenta Edgara Džeriņa iniciatīvas — **A. R.**) *ricībā nonākusi mana virsnieka personīgā lieta, kas pēc būtības ir slepens dokuments. Līdz ar to ticis izdarīts likuma pārkāpums, bet es vēl neesmu dzirdējis par to, ka būtu ierosināta pārbaude.*

Totalitārisma seku dokumentēšanas centra vadītājam Indulim Zālītem gan ir cits uzskats šinī sakarā. Viņaprāt, pilnīgi pietiek ar to, ka no Krievijas saņemts dokuments, kurā norādīta Ādamsona pilna dienesta gaita.

— Padomju Savienībā visi robežsardzes punkti atradās VDK pakļautībā. Katrā valstī ar totalitāru režīmu ir nepieciešama totāla robeža, jo šī valsts ar kaut ko atšķiras no pārējām un grib kaut ko slēpt. Tādēļ ir izdevīgi apvienot robežsardzi ar drošības dienestiem, jo rodas iespēja uzreiz kontrolēt iebraucējus un vākt par viņiem visa veida informāciju.

Liecinieks Voldemārs Bauers, kurš sevi nosauca par speciālistu robežsardzes jautājumos, apgalvoja, ka robežsardzes virsniekus nevarot uzskatīt par VDK virsniekiem. VDK pārbaudījusi visus, kas izvirzīti dienestam uz robežas, un tie tikuši uzņemti tikai ar čekas svētību. Taču liecinieks mēģināja tiesai iestāstīt, ka robežsargu amatus un dienesta pakāpes līdz kapteinim piešķiris kara apgabala priekšnieks, augstākus — Galvenās pārvaldes, (protams, VDK) priekšnieks. Pavēles par iecelšanu amatos esot rakstītas "uz VDK blankām". Indulis Zālīte:

— Iestājoties dienestā PSRS robežsardzē, cilvēki tika pieņemti VDK struktūrā, un dienesta pakāpes viņiem piešķīra robežsardzes augstākās militārpersonas, visi VDK virsnieki. Formāli Ādamsons ir dienējis VDK, un to apstiprina viņa dienesta gaita. Padomājiet — vai tad VEF direktors varētu ar savu pavēli iecelt, piemēram, Valmieras piena kombināta direktora vietnieku? Tas ir absurds. Ja robežsardze un VDK būtu atšķirīgas institūcijas, VDK darbinieki nevarētu amatos iecelt robežsardzes virsniekus.

Šis tiesas process jau ir atklājis dažus trūkumus mūsu likumdošanā. Piemēram, nav skaidri norādīta atšķirība starp LPSR un PSRS valsts drošības komitejām, ko nesekmīgi mēģināja izmantot Ādamsona advokāts. Pirmā tiesas diena pierādīja, ka, aizstāvot Ādamsonu, "šķēpi tiek lauzti" ne tik daudz par lietas būtību, kas grūti apstrīdama, bet gan ap formālu detaļu bīdīšanu.

A. Ruģēns